

**TEMEL
İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ EĞİTİMİ
SAĞLIK KONULARI**

**MESLEK HASTALIKLARININ
SEBEPLERİ**

Çalışanların Sağlık Sorunları

- ✓ Genel Hastalıklar
- ✓ İşle İlgili Hastalıklar
- ✓ İşe Özgü Sağlık Sorunları

İş Kazaları – Meslek Hastalıkları

GÖRÜLME SIKLIĞINA GÖRE ÇALIŞANLARIN SAĞLIK SORUNLARI

**Genel
Hastalıklar**

**İşle İlgili
Hastalıklar**

**İşe Özgü Hastalıklar
(Meslek Hastalıkları)**

Meslek Hastalıklarının Sıklığı

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerine göre;

- ✓ Dünyada yılda **160 milyon meslek hastalığı**,
- ✓ İşle ilgili hastalıklar nedeni ile **yılda yaklaşık 2,3 milyon ölüm olduğu** tahmin edilmektedir.

Kimyasal,
Fiziksel,
Ergonomik,
Biyolojik,
Psikososyal,
.....
Faktörler

Kişisel ve Diğer
Çevresel Faktörler

Meslek
Hastalıkları

İş ile İlgili
Hastalıklar

MESLEK HASTALIKLARI

- ✓ Meslek hastalıkları; işyeri ortamında bulunan faktörlerin etkisi ile meydana gelen hastalıkların ortak adıdır (**6331 sayılı Kanun**).

MESLEK HASTALIKLARI

- ✓ Meslek hastalığı, sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özürlülük halleridir. (Madde14/5510)
- ✓ Mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalık. (Madde3/L/6331)

İşle İlgili Hastalıklar

- ✓ İşe girmeden önce var olan veya çalışırken ortaya çıkan doğrudan iş yerinden kaynaklanmasa bile, işyerindeki faktörlerden etkilenir ve hastalığın seyri değişir.
- ✓ İşyeri ortam faktörleri, çoğunlukla temel hastalık etkeni değildir.

Kalp damar hastalıkları, KOAH, kas iskelet sistemi hastalıkları, şeker hastalığı vb.

MESLEK HASTALIKLARI

- ✓ Kendine özgü bir klinik tablosu vardır.
- ✓ **Hastalık etkeni bellidir.**
- ✓ Hastalığın nedeni işyerinde olup iş ile hastalık arasında nedensel bir bağ vardır.
- ✓ İşyerinde alınacak teknik ve tıbbi önlemlerle meslek hastalıklarından korunulabilir.

Meslek Hastalıklarında Yükümlülük Süresi

Sigortalının meslek hastalığına sebep olan işinden **fiilen ayrıldığı tarih** ile meslek hastalığının meydana çıktığı tarih arasında geçen **en uzun süredir**.

Meslek Hastalıklarında Maruziyet Süresi

- ✓ Zararlı etkinin başlamasıyla hastalık belirtilerinin ortaya çıkması için gereken **en az süredir.**
- Pnöмокonyoz yapacak yoğunluk ve nitelikte toz bulunan işyerinde **enaz 3 yıl** çalışmış olmak gereklidir.

MESLEK HASTALIKLARI SINIFLANDIRMASI

A Grubu: Kimyasal Maddelerle Olan Meslek Hastalıkları

B Grubu: Mesleki Cilt Hastalıkları

C Grubu: Pnömokonyozlar ve Diğer Meslekî Solunum Sistemi Hastalıkları

D Grubu: Mesleki Bulaşıcı Hastalıklar

E Grubu: Fizik Etkenlerle Olan Meslek Hastalıkları

Sınıflandırma

✓ Kimyasal Nedenler

- Berilyum
- Kadmiyum
- Krom
- Manganez
- Arsenik
- Cıva
- Kurşun
- Vanadyum
- Antimon
- Nikel
- Bakır
- Kalay
- Çinko
- Mineral asitler
- Hekzakarbonlar
- Organik solventler
- Flor ve hidroflorik asit
- Boğucu gazlar
- Hidrosiyanik asit ve Siyanid bileşikleri
- Azot oksitler
- Fosgen
- Ozon

Sınıflandırma

✓ Fiziksel Etkenlere Bağlı Hastalıklar

- Gürültüye Bağlı İşitme Kaybı
- Titreşime Bağlı Hastalıklar (El kol titreşimi, tüm vücut titreşimi)
- Hava Basıncındaki Değişikliklere Bağlı Hastalıklar (Hava basıncının artmasına / azalmasına bağlı hastalıklar)

Sınıflandırma

- ✓ **Fiziksel Etkenlere Bağlı Hastalıklar**
  - İyonlaştırıcı Radyasyona Bağlı Hastalıklar
  - İyonlaştırıcı Olmayan Radyasyon ve
  - Elektromanyetik Alanlara Bağlı Hastalıklar

Sınıflandırma

✓ Mesleki Enfeksiyonlar

- Virüsler: Viral Hepatitler, Kuduz
- Klamidya ve Riketsiyalar: Ornitozis, Q Humması, Kene Isırığı Hastalıkları (Lyme Hastalığı)
- Bakteriler: Şarbon, Brusella, Erisipeloid, Leptospira, Tetanoz, Tüberküloz, Tularemi, Yara Sepsisi
- Mantarlar: Kandida, Aspergillus, Cilt ve Mukoza Dermatozları, Koksidiomikozis, Histoplazmozis
- Parazitler: Kancalı Kurtlar,

Sınıflandırma

✓ Mesleki Kas İskelet Sistemi Hastalıkları

- Birikimsel Travma Hastalıkları
- Bel Ağrıları
- Diz Darbelerine Bağlı Prepateller ve Subpateller Bursitler

Sınıflandırma

✓ Mesleki Kanserler

- Benzene Bağlı Lösemiler
- Radyasyona Bağlı Lösemiler
- Asbest İlişkili Akciğer Kanseri
- Silika İlişkili Akciğer Kanseri vb.

Sınıflandırma

✓ PSİKOSOSYAL FAKTÖRLERE BAĞLI HASTALIKLAR

- İş Stresi
- Post Travmatik Stres Bozukluğu
- Tükenmişlik Sendromu
- Mobbing

Meslek Hastalığına Neden Olan Etkenlerin Vücuda Giriş Yolları

- ✓ Akciğerler
(Solunum yoluyla)
- ✓ Ağız
(Sindirim kanalı yoluyla)

Meslek Hastalığına Neden Olan Etkenlerin Giriş Yolları

✓ **Deri (Temas)**

Meslek Hastalıkları

- ✓ Meslek Hastalığında:
  - **Lokal**
  - **Sistemik etkilenme olabilir.**

- ✓ Meslek Hastalıkları:
  - **Akut**
  - **Kronik olarak ortaya çıkabilir.**

Meslek Hastalığı Tanısı Nasıl Konur?

Klinik incelemeler

Meslek anamnezi (Yaptığı iş)

Laboratuvar incelemeleri

İşyeri ortam ölçümleri

Mesleki Neden

Tıbbi Tanı

Meslek Hastalığı

MESLEK HASTALIKLARINDA SGK İŞLEM SÜRECİ -1

**Meslek Hastalığı Şüphesiyle
SGK İl Müdürlüklerine
Müracaat Eden Sigortalılar**

MESLEK HASTALIKLARINDA SGK İŞLEM SÜRECİ -2

**Meslek Hastalığı Şüphesiyle
SGK İl Müdürlüklerine
Müracaat Eden Sigortalılar**

**Üniversite Hastaneleri
Sağlık Bakanlığı Eğitim Araştırma
Hastaneleri
Meslek Hastalıkları Hastaneleri**

MESLEK HASTALIKLARINDA SGK İŞLEM SÜRECİ -3

**Meslek Hastalığı Şüphesiyle
SGK İl Müdürlüklerine
Müracaat Eden Sigortalılar**

**Devlet Üniversite Hastaneleri
Sağlık Bakanlığı Eğitim Araştırma Hastaneleri
Meslek Hastalıkları Hastaneleri**

SGK Meslek Hastalıkları Kurulu

MESLEK HASTALIKLARINDA SGK İŞLEM SÜRECİ -4

**Meslek Hastalığı Şüphesiyle
SGK İl Müdürlüklerine
Müracaat Eden Sigortalılar**

**Devlet Üniversite Hastaneleri
Sağlık Bakanlığı Eğitim Araştırma
Hastaneleri
Meslek Hastalıkları Hastaneleri**

SGK Meslek Hastalıkları Kurulu

İTİRAZ

Yüksek Sağlık Kurulu

İŞYERİ ORTAM ÖLÇÜMLERİ

Kişisel Solunabilir Tozların Konsantrasyonu
İşyeri Ortamı Solunabilir Tozların Konsantrasyonu
Kişisel Gürültü Maruziyeti
İşyeri Ortamı Gürültü ölçümleri
Kişisel Titreşim Maruziyeti
Havadaki Kurşun Konsantrasyonu
Havadaki Sülfürik Asit Konsantrasyonu
Havadaki Amonyak Konsantrasyonu
Havadaki Formaldehit Konsantrasyonu
Havadaki Benzen Konsantrasyonu

İŞYERİ ORTAM ÖLÇÜMLERİ

Toz içerisindeki serbest silis analizi
Renk Karşılaştırma Metodu ile Gaz ve Buhar Konsantrasyonu
Aydınlatma
Termal Konfor
Manyetik Alan Ölçümleri
Radyasyon Ölçümleri
Asbest Ölçüm ve Numune Alma İşlemleri

Koruyucu Sağlık Hizmetleri

- ✓ Kişileri Hastalıktan Korumak
(Birincil Koruma)
- ✓ Hastalık Halinde Erken Tanı ve Tedavi
(İkincil Koruma)
- ✓ Sakatlıkların En Aza İndirilmesi
(Üçüncül Koruma)

BİRİNCİL KORUMA

Birincil korumanın amacı;

- ✓ Hastalık ortaya çıkmasını önlemek, risk faktörleri ve hastalık sıklığını azaltmaktır.

(Örneğin; aşılar)

İKİNCİL KORUMA

İkincil korumanın amacı:

- ✓ Asemptomatik kişilerin tespit edilerek istenmeyen etkilerin ortaya çıkmasını önleme
- ✓ Kadınlarda periyodik sitolojik muayene (Serviks Kanseri)
- ✓ Meme kanseri tarama programı

ÜÇÜNCÜL KORUMA

Üçüncül korumanın amacı:

- ✓ Semptomatik hastalığı olan kişilerin sekellerini en aza indirerek yaşam kalitesini artırmaktır.
- ✓ Hastaları hastalığın nüksünden ve sakatlık ile sonuçlanmasından koruma için alınan önlemleri kapsar.
- ✓ Kalp romatizması olan bir çocuğa hastalık belirtileri kaybolduktan sonra da belirli zamanlarda antibiyotik verilmesi vb. gibi

SAĞLIKLI YAŞAM

- ✓ Sağlıklı beslenme,
- ✓ Düzenli fiziksel aktivite,
- ✓ Sigara ve diğer bağımlılık yapıcı maddelerden uzak bir yaşam,
- ✓ Yeterli ve düzenli uyku,
- ✓ Stresten uzak bir yaşam,
- ✓ Güneşin zararlı etkilerinden korunma...

MESLEK HASTALIKLARINDAN KORUNMA İLKELERİ

- ✓ İşyerlerinde meslek hastalıklarına sebep olabilecek faktörlerin **kaynağında kontrolü önceliklidir.**
- ✓ Ancak her zaman tamamen ortadan kaldırmak mümkün olmayabilir.
- ✓ Bu durumda, meslek hastalıklarından korunmak için bu faktörlerin insan sağlığı üzerindeki zararlı etkilerini en aza indirmek veya zararsız hale getirmek amacıyla işyerinde başka bir takım önlemlere başvurmak gerekir.

İŞ SAĞLIĞI UYGULAMA İLKELERİ

1. Uygun işe yerleştirme
  2. İşyeri risklerinin saptanması
  3. İşyeri risklerinin kontrolü
  4. Aralıklı kontrol muayenesi
-
5. Sağlık ve güvenlik eğitimi
  6. İşyerinde sağlık ve güvenlik hizmeti

UYGUN İŞE YERLEŞTİRME

İşe Giriş Muayenesi: İşe yeni alınan kişilerin, yapacağı işe fiziksel ve ruhsal olarak uygun olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla yapılan tıbbi muayeneyi kapsar.

İŞYERİ RİSKLERİNİN SAPTANMASI

İşyeri Ortam Faktörleri

- ✓ Fiziksel
- ✓ Kimyasal
- ✓ Toz
- ✓ Biyolojik
- ✓ Ergonomik
- ✓ Psikososyal
- ✓ Yönetsel .....

İŞYERİ RİSKLERİNİN KONTROLÜ

- ✓ Tıbbi Önlemler
- ✓ Teknik Önlemler
- ✓ Yönetsel Önlemler

Tıbbi Önlemler

- ✓ İşe Giriş Muayeneleri
- ✓ Periyodik Muayeneler
- ✓ İşe Dönüş Muayeneleri
- ✓ Eğitim

Yönetsel Önlemler

- ✓ Vardiya Planlaması
- ✓ Rotasyon Planlaması vb.

Teknik Önlemler

- ✓ Kaynakta Kontrol
- ✓ Kaynak - Çalışan Arasında
- ✓ Çalışanda Alınacak Önlemler (Kişisel Koruyucu Donanım Kullanımı, Hijyen)

bana işini söyle
sana hastalığını söyleyeyim

ÇSGB
T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

TEŞEKKÜR EDERİZ